

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма навчання	
Кількість кредитів -	нормативна	
Розділів –	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин –	1-й	
	Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – / самостійної роботи студента – /	- год.	
	Практичні/Семінарські/ Лабораторні (обрати вид занять відповідно до навчального плану)	
	1й семестр	2й семестр
	56 год.	60 год.
	Самостійна робота	
	год.	год.
	Вид підсумкового контролю:	
	залік	залік

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Українська мова як іноземна» є реалізація процесу мовної підготовки іноземних громадян згідно з Концепцією мовної освіти іноземців у вищих навчальних закладах України, у єдності трьох напрямів: комунікативного (мета – комунікативна компетенція), адаптаційного (мета – адаптація до реалій і завдань життєдіяльності в іншомовному середовищі) та загальнонаукового (мета – загальнонаукова / професійна компетенція).

Метою навчання української мови іноземних учнів є підготовка студента до подальшого навчання у закладах вищої освіти України українською мовою.

Для досягнення основної освітньої мети у процесі українськомовної підготовки іноземних громадян на 1 курсі ЗВО України найбільш відповідними є комунікативно-когнітивний, особистісно зорієнтований, соціокультурний, діяльнісний (стратегічний), компетентнісний і професійно зорієнтований підходи до навчання.

Програма визначає основні стратегічні напрями: змістові лінії (мовленнєву, мовну, соціокультурну, діяльнісну або стратегічну) навчання іноземців в українських ЗВО, які реалізуються відповідно до комунікативних потреб студентів і можуть варіюватися залежно від етапу, рівня і профілю навчання. Саме ці лінії формують комунікативну компетентність інокомуніканта та сприяють формуванню вторинної мовної особистості.

Предмет навчальної дисципліни «Українська мова як іноземна» – мовний матеріал, викладений у вигляді фонетичного, морфологічного,

синтаксичного мінімумів і словотворення для студентів I курсу: сукупність компонентів (граматика, лексика, фонетика, стилістика), необхідних для формування професійно орієнтованої комунікативної компетентності у студентів з метою забезпечення їхнього ефективного спілкування в академічному, професійному й соціокультурному середовищі.

Зміст дисципліни «Українська мова як іноземна»: фонетичний матеріал подається у вигляді єдності різних аспектів звукової будови мови. Морфологічний мінімум включає основні відомості про частини мови. Синтаксичний мінімум включає основні відомості про структуру речення. Словотворення розкриває найбільш продуктивні засоби творення різних частин мови.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Українська мова як іноземна» є:

- сприяння адаптації студентів-іноземців до життя й навчання в умовах українськомовного середовища;

- навчити студентів користуватися різноманітними засобами української мови на основі практичного засвоєння основних мовних і мовленнєвих понять, визначень та правил;

- формування в іноземних студентів комунікативно-мовленнєвої, лінгвістичної, дискурсивної, соціокультурної та діяльнісної компетенцій, що сприятиме оволодінню спеціальністю;

- навчити студентів комунікативно виправдано користуватися різноманітними засобами української мови та здійснювати іншомовну комунікацію на основі практичного засвоєння основних мовних і мовленнєвих понять, норм української літературної мови, культури спілкування;

- розвиток умінь міжкультурного спілкування, толерантного ставлення до репрезентантів інших культур і релігійних переконань;

- виховання в інокомунікантів пізнавального інтересу й поваги до української мови як інструмента практичного використання набутих професійних знань;

- створювати і розвивати позитивну мотивацію до навчальної діяльності іноземних студентів й активізувати пізнавальні інтереси, розвивати креативні здібності;

- виховання поваги до українського народу, його традицій, звичаїв і цінностей, української національної культури й історії;

- сформувати українознавчу компетенцію;

- формувати духовний світ, цілісні світоглядні уявлення, загальнолюдські орієнтири та виховувати повагу до країни, мова якої вивчається.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **вміти:**

- у галузі читання: вміти зрозуміти під час читання загальний зміст тексту (ознайомлювальне читання, навчальне читання), його деталі, окремі факти та зв'язок між ними;

- у галузі аудіювання: вміти зрозуміти на слух загальний зміст і деталі монологічних, діалогічних та діалогічно-монологічних висловлювань, що представлені вербально чи наочно-вербально;

–у галузі письма: вміти письмово відтворити загальний зміст прочитаного тексту з опорою на план, вміти сконструювати особисте письмове висловлювання за вивченою темою.

–у галузі говоріння:

) монологічне мовлення: вміти передати зміст прочитаного або прослуханого тексту, вміти сконструювати особисте висловлювання, що містить аналіз прочитаного або прослуханого, зробити висновки;

) діалогічне мовлення: вміти прийняти участь у діалозі з навчально-побутової, країнознавчої, наукової або суспільно-політичної теми, використовуючи різні типи діалогів (діалог-опитування, діалог-обмін думками, діалог-бесіда).

знати:

–основні особливості фонетичної системи української мови;

–основні лексико-граматичні конструкції, необхідні для спілкування у побутовій та навчально-професійній сферах на початковому етапі.

Матеріал курсу розподілено за трьома взаємопов'язаними блоками – мовним, комунікативним та українознавчим.

Мовний блок визначає особливості фонетичної, лексичної, морфологічної, словотвірної, правописної та синтаксичної систем української мови. Ідеться, зокрема, про вимову звуків та позначення їх літерами, про граматичні категорії різних частин мови, про особливості українського словотвору, будову різних типів речень.

Комунікативний блок – це система мовленнєвих зразків для формування практичних умінь і навичок з усіх видів мовленнєвої діяльності. Основні відомості для вивчення – адресат мовлення, монолог і діалог (полілог), український мовленнєвий етикет.

Українознавчий блок реалізується у змісті практичних завдань і вправ, у тематиці усних висловлювань. Цьому також сприятиме залучення текстового матеріалу, пов'язаного з історією української держави, її символами, життям українського народу, його культурою, ментальністю.

Міждисциплінарні зв'язки: дисципліна «Українська мова як іноземна» вивчається протягом 2 семестрів, забезпечуючи засвоєння студентами необхідних знань з фундаментальних і професійно орієнтованих дисциплін, формує гуманітарну складову в програмі підготовки майбутнього фахівця.

2.1. Освітньо-кваліфікаційні вимоги

1-й семестр

1. Говоріння. Монологічне мовлення – уміння передати зміст прочитаного або складеного на матеріалі нейтрального стилю мовлення, прослуханого тексту, перевіряється логічність висловлювання, відповідність мовним нормам. Темп мовлення – 120 – 130 слів/ хв. (за Г. Г.Городіловою).

2. Діалогічне мовлення – уміння взяти участь у діалозі в запрограмованій ситуації. Контроль: наявність логічної зв'язаності діалогу,

відсутність комунікативно-значущих помилок, темп мовлення – 120 –130 слів/хв.

3. Аудіювання. Вимоги до аудіотексту: адаптований текст, час звучання тексту – 10 хвилин. Темп звучання – 160 – 180 слів/ хвил. (за Н. І. Соболевою). Ступінь розуміння аудіотексту контролюється за допомогою відповідей на запропоновані питання.

4. Читання. Тексти для читання будуються на основі лексики нейтральногостилюмовлення. Обсяг тексту – 300–400 слів. Робота з текстом – 15 хв. (за Н. К. Бенедиктовою). Розуміння тексту перевіряється за допомогою відповідей на питання або переказуванням тексту.

5. Письмо. Перевіряються вміння: а) скласти письмову розповідь із вивченої теми; б) переказати зміст прочитаного або прослуханого тексту; б) скласти план прочитаного або прослуханого тексту.

2-й семестр

1. Говоріння. Монологічне мовлення – уміння передати зміст прочитаного або прослуханого тексту, перевіряється уміння висловити власні погляди, побудувати власне мовленнєве висловлювання. Контроль: логічність висловлювання, відповідність мовним нормам. Темп мовлення – 150 – 180 слів/ хв.

2. Діалогічне мовлення – уміння брати участь у діалозі в запрограмованій ситуації. Контроль: наявність логічного зв'язку діалогу, ступінь розуміння співрозмовника, відсутність комунікативно-значущих помилок, темп мовлення – 150 –180 слів/хв.

3. Аудіювання. Вимоги до аудіотексту: адаптований або неадаптований текст, час звучання тексту – 30 – 40 хвилин. Темп звучання – 180 – 240 слів/ хвил. Кількість подання – один раз. Ступінь розуміння аудіотексту контролюється за допомогою відповідей на запропоновані питання або відтворення тексту.

4. Читання. Перевіряється сприйняття, розуміння тексту, що читає студент про себе. Тексти для читання можуть бути як адаптованими, так і неадаптованими. Обсяг тексту – до 2000 слів. Швидкість читання про себе – 150 – 180 слів/ хв. Робота з текстом – 15 – 20 хв. Розуміння тексту перевіряється за допомогою відповідей на питання або переказуванням тексту.

5. Письмо. Перевіряються вміння: а) скласти письмову розповідь за вивченою темою; б) переказати зміст прочитаного або прослуханого тексту; б) скласти план прочитаного або прослуханого тексту. Вимоги до складання письмової розповіді: розкриття теми, логічність висловлювання, відповідність мовних засобів мовній системі й нормі.

Мовленнєва змістова лінія передбачає формування комунікативної компетентності іноземного студента шляхом розвитку й удосконалення умінь в основних видах мовленнєвої діяльності (аудіюванні, читанні, говорінні, письмі) та реалізацію вторинної мовної особистості.

У процесі формування комунікативних умінь інокомуніканти повинен навчитися вибирати мовні засоби відповідно до стилю, типу і жанру мовлення з урахуванням ситуації спілкування, дотримання мовленнєвого етикету та культури спілкування.

Мовна (лінгвістична) змістова лінія скерована на формування мовної (лінгвістичної) компетентності, а саме знань про систему української мови, які є основою для правильного уявлення про мовну картину світу, усвідомлення структурної єдності мови, опанування її граматичними засобами, що становить необхідну умову оволодіння літературним мовленням сучасної української мови.

Соціокультурна змістова лінія передбачає формування соціокультурної компетентності іноземця у процесі вивчення української мови як іноземної шляхом створення та розвитку інтересу до України, українського народу, його історичного минулого та сучасного життя, ознайомлення зі звичаями і традиціями, духовними скарбами і видатними постатями, із загальнолюдськими моральними нормами.

Діяльнісна (стратегічна) змістова лінія передбачає усвідомлення студентами власної пізнавальної діяльності і має суто процесуальний характер; її зміст подано на рівні узагальнених умінь. Ця змістова лінія реалізується через систему завдань і вправ комплексного характеру, як їх органічний складник, що забезпечує цілеспрямоване набуття іноземними студентами досвіду комунікативної діяльності.

Вивчення української мови як іноземної на підготовчих факультетах/відділеннях ЗВО та добір навчального матеріалу здійснюється на основі застосування й поєднання **основоположних загальнодидактичних принципів:**

- принцип взаємозв'язку навчання, виховання і розвитку;
- принцип демократизації і гуманізації;
- принцип науковості, системності та послідовності, усвідомленості й доступності, наступності й перспективності, принцип особистісної орієнтації;
- комунікативнодіяльнісний принцип;
- принцип здійснення поліфункціональності української мови в процесі навчання;
- принцип практичної спрямованості навчання та врахування міжпредметних зв'язків, принцип міжкультурного діалогу.

До спеціальних лінгводидактичних принципів, на яких базується зміст програми, належать принципи:

- комунікативності; взаємопов'язаного навчання видів мовленнєвої діяльності етапності та концентричності в поданні мовного матеріалу;
- ситуативно-тематичної організації навчального матеріалу;
- функціональності;
- опори на текст як основну одиницю навчання; діалогічної форми організації мовленнєвого матеріалу;
- урахування вікових, соціально-етнічних та індивідуальних особливостей студентів;

- єдності комплексного й диференційованого розвитку українськомовних умінь;
- фахоцентризму.

3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Фонетико-графічний матеріал

Загальні положення. Звуки і літери. Орфоепічні норми граматичних форм. Апостроф. Склад. Інтонація

Тема 2. Морфологічний матеріал

Іменники. Займенники. Прикметники. Числівники. Прислівники. Дієприкметники. Дієприслівники. Дієслова:

- а) вираження дії, що відбувалася раніше;
- б) вираження дії, що відбуватиметься;
- в) вираження результативної дії;
- г) вираження минулої та майбутньої результативних дій;
- д) вираження прохання, побажання, наказу;
- є) вираження напрямку руху.

Тема 3. Синтаксичний матеріал

Прості речення. Поняття про суб'єкт і предикат. Складні речення. Уживання сполучників у простому і складному реченнях.

Тема 4. Словотвірний матеріал

Словотвірний матеріал. Творення іменників. Творення прикметників. Творення дієслів. Творення прислівників. Творення числівників. Творення займенників.

Тема 5. Ситуативно-тематичний мінімум соціально-культурної сфери спілкування

Факультет. Робочий день. Наш гуртожиток. Обід. Знайомство. Бібліотека. Моя родина. Pozнайомтеся, Запоріжжя. Мій вихідний день. Дружня допомога. Супермаркет. У гостях. Прогулянка містом. Спорт у житті людини. День народження. Український патріот. Пори року в Україні. Хай буде мир на землі. У поліклініці.

Зміст дисципліни за темами

1. Фонетика. Фонетичні поняття та закони.
2. Категорія роду, числа.
3. Поняття істота / неістота.
4. Вираження об'єкта дії за допомогою іменників у знахідному відмінку. Звертання до особи (кличний відмінок).
5. Вираження місця дії за допомогою іменників у місцевому та родовому відмінках.

6. Вираження часу дії за допомогою: а) іменників у знахідному відмінку однини; б) іменників-назв місяців у місцевому відмінку; в) порядкових числівників та іменників на позначення часового виміру (*о котрій годині?*); г) прийменникових конструкцій з іменниками в родовому відмінку.

7. Вираження ознаки предмета та вираження власника предмета за допомогою іменників у родовому відмінку.

8. Вираження наявності або відсутності особи або предмета в певній особі за допомогою іменників у родовому відмінку.

9. Вираження знаряддя дії, об'єкта сумісної дії, об'єкта дії за родом діяльності та засобу пересування за допомогою іменників в орудному відмінку.

10. Вираження відстані й напрямку руху за допомогою іменників у родовому відмінку.

11. Позначення адресата дії, вираження віку особи чи предмета за допомогою конструкцій з іменниками в давальному відмінку.

12. Особові займенники. Вживання особових займенників у знахідному відмінку для вказівки на об'єкт дії.

13. Указівка на місце дії за допомогою особових займенників у місцевому відмінку; на відсутність особи або предмета в певній особі за допомогою особових займенників у родовому відмінку.

14. Указівка на особу або предмет, що виступають знаряддям дії, об'єктом сумісної дії та засобом пересування за допомогою особових займенників в орудному відмінку; на адресат дії за допомогою особових займенників у давальному відмінку.

15. Вираження ознаки предмета чи особи за допомогою прикметників.

16. Вираження ознаки особи або предмета, що: а) виступають об'єктами дії, за допомогою прикметників у знахідному відмінку; б) позначають місце дії, за допомогою прикметників у місцевому відмінку.

17. Вираження ознаки особи або предмета, відсутніх у певній особі, за допомогою прикметників у родовому відмінку. Вираження ознаки адресата дії за допомогою прикметників у давальному відмінку.

18. Вираження належності певній особі предмета або особи. Присвійні займенники.

19. Указівка на особу або предмет. Вказівні займенники.

20. Дієслово. Вираження дії, що відбувалася раніше, за допомогою дієслів минулого часу недоконаного виду.

21. Вираження дії, що відбуватиметься, за допомогою дієслів майбутнього часу недоконаного виду.

22. Вираження нетривалої завершені (результативної) дії за допомогою дієслів доконаного виду. Вираження минулої та майбутньої результативних дій.

23. Вираження прохання, побажання, наказу за допомогою дієслів наказового способу.

24. Вираження напрямку руху за допомогою іменників у родовому відмінку й дієслів руху.

25. Вираження ознаки дії за допомогою прислівників. Прислівники на позначення: а) способу дії; б) часової ознаки дії; в) місця дії.

26. Просте речення. Поняття про суб'єкт і предикат.
27. Складне речення зі словами *хто, що*.
28. Уживання сполучників I (= Й= ТА), А у простому і складному реченнях.
29. Уживання кількісних числівників.
30. Уживання порядкових числівників.
31. Порівняння ознаки предметів, осіб, станів за допомогою прикметників вищого й найвищого ступенів порівняння.
32. Вираження ознаки особи або предмета за дією допомогою дієприкметників. Активні й пасивні дієприкметники.
33. Заміна речення з дієприкметниковим зворотом синонімічним складним реченням з підрядним означальним.
34. Вираження додаткової дії за допомогою дієприслівників. Дієприслівники недоконаного та доконаного виду.
35. Заміна дієприслівника або дієприслівникового звороту підрядним реченням зі сполучниками *коли, томущо*.
36. Систематизація структурно-семантичних моделей складних речень.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тематичних розділів і тем	Кількість годин			
	у тому числі			
	усього	л	пр.	сам. роб.
1	2	3	4	5
Тема 1. Фонетико-графічний матеріал			16	
Тема 2. Морфологічний матеріал			20	
Тема 3. Синтаксичний матеріал			20	
Тема 4. Словотвірний матеріал			30	
Тема 5. Ситуативно-тематичний мінімум соціально-культурної сфери спілкування			30	
Усього годин			116	

5. Лекційний курс

Не передбачений

6. Теми практичних занять

№ теми з/прогр.	Назва теми	Кількість годин
1.	Фонетико-графічний матеріал. Голосні, приголосні. Чергування приголосних. Орфоепічні норми граматичних форм. Апостроф, Склад. Наголос. Інтонація.	16
2.	Іменник. Рід. Число. Істота. Неістота. Поняття про відмінки	2
3.	Вираження об'єкта дії за допомогою іменників у знахідному відмінку. Звертання до особи.	2

4.	Вираження місця дії. Вираження часу дії.	2
5.	Вираження ознаки предмета. Вираження власника предмета.	2
6.	Вираження наявності або відсутності особи або предмета в певній особі.	2
7.	Вираження знаряддя дії, об'єкта, сумісної дії та засобу пересування.	2
8.	Вираження ознаки об'єкта за родом діяльності, ознаки знаряддя, ознаки засобу пересування.	2
9.	Вираження відстані і напрямку руху.	2
10.	Позначення адресата. Вираження віку особи чи предмету.	2
11.	Особові займенники.	2
12.	Указівка на об'єкт дії за допомогою особових займенників. Займенники у знахідному відмінку.	2
13.	Вираження ознаки предмета та особи. Прикметник.	2
14.	Вираження ознаки особи або предмета, що виступають об'єктом дії.	2
15.	Вираження ознаки особи або предмета, що позначають місце дії.	2
16.	Вираження ознаки особи або предмета, відсутніх у певній особі.	2
17.	Вираження ознаки адресата дії.	2
18.	Вираження належності певній особі предмета або особи. Присвійні займенники.	2
19.	Вираження належності певній особі присутніх або відсутніх предмета або особи.	2
20.	Вираження належності певній особі об'єкта за родом діяльності, знаряддя дії, об'єкта сумісної дії, засобу пересування.	2
21.	Указівка на особу або предмет. Вказівні займенники.	2
22.	Указівка на певні особу або предмет з інших однорідних, що виступають об'єктом дії.	2
23.	Указівка на певний об'єкт дії за родом діяльності, та знаряддя дії, на об'єкт сумісної дії, на засіб пересування.	2
24.	Вираження дії. Дієслово.	2
25.	Вираження дії, що відбувалася раніше. Вираження дії, що відбувається. Проста форма.	2
26.	Вираження результативної дії. Вираження минулої та майбутньої результативних дій.	2
27.	Вираження прохання, побажання, наказу.	2
28.	Вираження напрямку руху. Вираження ознаки дії.	2
29.	Просте речення. Поняття про суб'єкт і предикат	2
30.	Складне речення зі словами хто, що. Уживання сполучників у простому реченні.	2
31.	Вираження кількості предметів або осіб. Уживання простих кількісних числівників.	2
32.	Порівняння ознаки предметів, осіб, станів.	2
33.	Порівняння ознаки дії.	2
34.	Вираження ознаки особи або предмета за дією.	2
35.	Вираження додаткової дії.	2
36.	Складні речення зі словами який, яка, яке, які, що.	2
37.	Уживання складних речень зі словами як, коли, де.	2
38.	Вираження причини дії (чому?)	2
39.	Уживання складних речень зі словами (з) яким, якою, (з) чийм, чією, чийми.	2
40.	Вираження одночасності та послідовності дій.	2

41.	Словотвірний матеріал. Творення іменників.	2
42.	Творення прикметників.	2
43.	Творення дієслів.	2
44.	Творення прислівників.	2
45.	Лексичні теми.	2
46.	Факультет. Робочий день. Наш гуртожиток. Обід. Знайомство. Бібліотека. Моя родина. Pozнайомтесь, Харків. Мій вихідний день. Дружня допомога. Супермаркет. У гостях. Прогулянка містом. Спорт у житті людини. День народження. Український патріот. Пори року в Україні. Хай буде мир на землі. У поліклініці.	10
Разом		116

7. Самостійна робота

ФОРМИ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ	
1.	Повторення лексично-граматичного матеріалу уроку.
2.	Вивчення лексики та лексичних тем.
3.	Підготовка до контрольних робіт.
4.	Виконання домашнього завдання.
Всього: годин	

8. Індивідуальне завдання

Не передбачені

9. Види контролю і система накопичення балів

1. Поточний контроль

Проводиться на кожному занятті. Оцінюється рівень розуміння студентом граматичного матеріалу, вміння формулювати запитання по темі та давати на нього відповідь, якість підготовки домашнього завдання.

2. Поетапний контроль

Проводиться по закінченню вивчення теми. Проходить у формі контрольної роботи. Кожен студент отримує індивідуальне завдання, що включає практичні завдання з граматики.

3. Підсумковий контроль

Іспит з української мови проводиться наприкінці терміну навчання. Оцінюється письмова робота студента по граматиці та монологічна доповідь студента на запропоновані теми. Повне оволодіння студентом вивченого матеріалу здійснюється за допомогою додаткових запитань.

Критерії оцінювання знань

Оцінка знань студента проводиться за п'ятибальною національною шкалою:

5 - оцінка «відмінно» ставиться, коли студент дає абсолютно вірну відповідь, без значущих помилок мовленнєвого характеру.

4 - оцінка «добре» ставиться, коли студент дає вірну відповідь, але мають місце помилки мовленнєвого характеру, тему розкрито не повною мірою або нечітко.

3 - оцінка «задовільно» ставиться, якщо тему розкрито не повною мірою, порушено зв'язок, логічність переказу, мають місце комунікативно значущі помилки.

2 - оцінка «незадовільно» ставиться, коли тему не розкрито, студент не може виконати завдання або відповісти на запитання.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

За шкалою ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою
		Екзамен
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)
C	75 – 84 (добре)	
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)
E	60 – 69 (достатньо)	
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)
	F	

10. Рекомендована література

Основна:

1. Вальченко І.В., Прилуцька Я.М. Ласкаво просимо!: Навчальний посібник з української мови для іноземних учнів підготовчого факультету. Частина I. Х.: ХНАМГ, 2010. 387с.

2. Вальченко І.В., Прилуцька Я.М. Ласкаво просимо!: Навчальний посібник з української мови для іноземних учнів підготовчого факультету. Частина II. Х.: ХНАМГ, 2011. 305с.

3. Єдина типова навчальна програма з української мови для студентів іноземців основних факультетів нефілологічного профілю вищих навчальних закладів України III-IV рівнів акредитації. Ч. 3: навч. програма / Науково-метод. комісія з підготовки іноземних громадян, Нац. техн. ун-т України «Київський політехн. ін-т»; уклад. Л. І. Дзюбенко [та інші]. К.: НТУУ «КПІ», 2009. 52 с.

4. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / Наук. ред. укр. видання д. пед. н., проф. С. Ю. Ніколаєва. К.: Ленвіт, 2003.– С. 273.

5. Загнітко А. П. Українське ділове мовлення. Фахове і нефахове спілкування: навч. посіб.. Донецьк: БАО, 2010. 479 с.

6. Інформаційно-довідкові матеріали щодо роботи з іноземними громадянами в галузі освіти України / М-во освіти і науки України; відпов. за вип. В.О. Лисіков. К.: ВЦ КНТЕУ, 2001. 177 с.

7. Малий українсько-російський термінологічний словник для студентів-іноземців (природничо-науковий профіль) / Нац. техн. ун-т України «Київ. політехн. ін-т»; уклад. С. П. Король; [відп. ред. Н. С. Саєнко]. Київ: НТУУ «КПІ», 2014. 48 с.

8. Чезганов С.А. Методична розробка з наукового стилю української мови / для іноземних студентів вищих економічних навчальних закладів. К.: КНЕУ, 2002. 52с.

9. Наука і техніка в сучасному світі: збірник науково-популярних текстів та навчальних завдань для студентів-іноземців технічних вишів / Г. Бойко, І. Василюшин, Т. Гроховська, О. Качала, А. Моторний, І. Юзвяк; за ред. І. Карого. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2012. 180 с.
10. Програма з української мови як іноземної: II середній рівень (B2) / Н. С. Ніколаєва та ін.; Київ. Нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, Ін-т філології, каф. укр. та рос. мов як іноземних. Київ: Четверта хвиля, 2015. 55 с.
11. Скиба. Н. Г. Українська мова для студентів іноземців [наукове мовлення]. К.: Логос, 2015. 250 с.
12. Українська мова для іноземних студентів. Газетно-публіцистичні тексти та завдання до них (навч.-метод. посіб.) / Дідківська Л. П., Любчевська-Сокур В. О., Ніколаєва Н. С. Вінниця: ПП Балюк І. Б., 2012. 327 с. 17
13. Українська мова: навч. посіб. з вивч. читання для студентів-іноземців природн.-наук. профілю / Л. І. Дзюбенко, С. П. Король; Нац. техн. ун-т України «Київ. політехн. інт». Київ: НТУУ «КПІ», 2014. 131 с.
14. Українська мова: навч. посіб. з вивч. читання для студентів-іноземців екон. профілю / Л. І. Дзюбенко, С. П. Король; Нац. техн. ун-т України «Київ. політехн. ін-т». Київ: НТУУ «КПІ», 2014. 99 с
15. Чистякова А.Б., Селіверстова Л.І., Лагута Т.М. Українська мова для іноземців: Підручник для іноземних студентів вищих навчальних закладів. Х.: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2006. 524с.

Додаткова:

- 2.1 Жогіна І.В. Українська мова для студентів-іноземців: науковий стиль мовлення.– К: КНЕУ, 2010. 72 с.
16. Концепція мовної підготовки іноземців у ВНЗ України / Н. І. Ушакова, В. В. Дубічинський, О. М. Тростинська // Викладання мов у вищих навчальних закладах освіти на сучасному етапі. Міжпредметні зв'язки. Наукові дослідження. Досвід. Пошуки: зб. наук. праць. Харків, 2011. № 19. С. 136–146.
17. Лукашенко Аріна. Встановлення шкали рівнів володіння українською мовою як необхідний етап розробки Сертифікації рівнів володіння українською мовою. URL: // <http://www.ualogos.kiev.ua/fulltext.html?id=863>.
18. Мазурик Д. Способи визначення рівня володіння українською мовою як іноземною // *Вісник Львівського університету*. Вип. 38. Ч. II. С. 111-115.
19. Навчальні плани та програми: (довузівська підготовка іноземних громадян): Ч. 1. Українська мова. Основи економіки. Біологія. Основи економічної та соціальної географії світу / Уклад.: Л. Г. Новицька, О. Ф. Гудзенко, М. І. Дудка та ін. К.: ІВЦ «Вид-во «Політехніка», 2003. Ч. 1. 56 с.
20. Новітній українсько-російський словник /Укл.Л.П.Коврига. Х.:Белкар-книга,2006. 1280 с.
21. Програма з російської мови для студентів-іноземців основних факультетів вищих навчальних закладів України. / Н.І. Нагайцева, Т.О. Снігурова та ін. Х.: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2008. 59 с.
22. Програма навчальної дисципліни та робоча програма навчальної дисципліни «Українська (російська мова) мова» (для студентів-іноземців

підготовчого відділення за спеціальністю гуманітарні) / Харк. нац. акад. міськ. госп-ва: уклад.: Л. В. Сергійчук Х.: ХНАМГ, 2012. 18 с.

23. Програма навчальної дисципліни та робоча програма навчальної дисципліни «Українська (російська мова) мова» (для студентів-іноземців підготовчого відділення за спеціальністю гуманітарні) / уклад. Л. В. Сергійчук. Х.: ХНАМГ, 2012.– 18 с.

24. Словник труднощів української мови / Д. Г. Гринчишин, А. О. Капелюшний та ін.: За ред. С. Я. Єрмоленко. К.: Рад.шк., 1989. 336 с.

25. Тлумачний словник сучасної української мови / Л. П. Коврига, Т. В. Ковальова, В. Д. Пономаренко. / За ред. доктора філол. наук, проф. В. С. Калашника. Харків :Белкаркнига, 2005. 800 с.

26. Україна: історія й сучасність. Навчальний посібник з вивчального читання для іноземних студентів / К. Г. Чудопалова, Т. І. Шевчук. К.: НТУУ «КПІ» рукопис.

27. Українська літературна вимова і наголос: словник-довідник: близько 50000 сл. / АН УРСР, Ін-т мовознав. ім. О. О. Потебні; [відп. ред. М. А. Жовтобрюх; уклад.: І. Р. Вихованець, С. Я. Єрмоленко, Н. М. Сологуб, Г. Х. Щербатюк]. К.: Наук.думка, 1973. 724 с.

28. Чикайло І. Українська мова для іноземців: науковий стиль мовлення (основна частина) : [навчально-методичний посібник для іноземних студентів підготовчого відділення галузі знань 22 «Охорона здоров'я». Львів: Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького, 2017. 84 с.

2.2 Ясницька І.А., Снігурова Т.О., Романов Ю.О., Романова О.А. Лексичний мінімум з наукового стилю мовлення. Інженерний, медично-біологічний, економічний профілі: Українсько-англійський словник. Харків: НТУ «ХПІ», 2010. 176 с.

Інформаційні ресурси:

1. Іванишин Г. Типова програма з української мови як іноземної для підготовчих факультетів вищих навчальних закладів України: теорія та практика укладання URL: <http://nzp.tnpu.edu.ua/article/view/94637/90279>

2. Загальноосвітній стандарт з української мови як іноземної (рівні: А1, А2; В 1, В 2; С1) / Уклад: Ніколаєва Н. С., Бондарєва Н. О., Дем'янюк А. А., Шевченко М. В., Овдіюк В. В., Якубовська М. Ю. [Електронний ресурс]. URL: <http://old.mon.gov.ua/ua/activity/education/1410876247/>.